

**ZANJABIL (ZINGIBER OFFICINALIS L.) O'SIMLIGINING DORIVOR
XUSUSIYATI.**

Muxammadiyeva Oliyana Narzullayevna

f.f.d. PhD dots.

Termiz davlat muhandislik va agrotexnologiyalar
universiteti 3-kurs talabasi

Valieva O'g'ulsara Panjievna

Аннотация. В данной статье представлена информация о биологических свойствах имбирного растения, его составе, а также механизмах воздействия на организм человека, его роли в народной медицине. Освещены мероприятия по интродукции имбиря в условия Сурхандарьинской области Узбекистана в связи с их значимостью.

Annotation: This article contains information about the biological properties of the ginger plant, its composition, as well as the mechanisms of its action on the human body, its role in traditional medicine. In connection with its importance, measures were highlighted for implementation in the conditions of the Surkhandarya region of Uzbekistan.

Atrof muhitni himoya qilish, o'simlik resurslaridan oqilona foydalanish hamisha bashariyat oldidagi dolzarb vazifalardan biri bo'lgan va shunday bo'lib kelmoqda. Dorivor o'simliklar haqida gap ketganda ko'z oldimizga yer yuzidagi barcha dorivor o'simliklar keladi. Aholi sonining oshishi keng assortimentdagi dorivor, oziq-ovqatbop va xushbo'y-zirovor o'simliklar xom ashyosi xilma-xilligini ko'paytirishni hamda ulardan yangi turdagi mahsulotlarni ishlab chiqishni taqazo etmoqda. O'z navbatida, bunday xususiyatlarga ekspertbop dorivor o'simliklarni tanlash, ular xom ashyosiga bo'lgan ehtiyojlarni mahalliy florada mavjud bo'lgan yoki o'zga hududlar florasiga tegishli introdutsent o'simliklar hisobiga qondirish, o'simliklarni turli tuproq-iqlim sharoitida yetishtirishning samarali usullarini ishlab chiqish dolzarb muammolardan biri hisoblanadi.

Bundan X asr avval bobokalonimiz Abu Ali Ibn Sino o'zining o'lmas asarlarida dorivor giyohlardan samarali foydalanish sir-sinoatlarini bayon etib, amaliyotda qo'llagan, bu esa o'z navbatida butun dunyo davlatlari olim va soha egalari tomonidan tan olingan. Uning asarlarida qoldirilgan dorivor giyohlardan foydalanish tartibi va qonun-qoidalari, uslublaridan dunyo farmatsevtlari, xalq tabobati mutaxassislari va olimlar bugungi kungacha foydalanib kelmoqdalar. Qadim

zamonlardan beri insonlar bu shifobaxsh o'simlikdan turli xastaliklarni davolashda qo'llab kelishadi. Ayniqsa, u yuqori haroratni tushirib, ishtahani ochadi, insonga tetiklik baxsh etadi. Tarkibida biriktiruvchi moddalar va gingerol mavjudligi unga o'ziga xos yoqimli hid berib turadi. Uning qator foydali xossalarga egaligi ham shundan kelib chiqadi. Shuning uchun ham arablar uni taomlarga qo'shib iste'mol qilishni xush ko'rishgan. Abu Ali ibn Sino "Tib qonunlari" asarida ko'plab xastaliklarda qo'llanadigan malhamlarni tayyorlashda ular tarkibiga zanjabil qo'shish lozim, deb yozgan.[4].

Zanjabil (*Zingiber officinale* L) dorivorlik va foydali xususiyatlari bilan bugungi kunda dunyo bozorida yetakchilik qilib kelmoqda.

Bolalarda shamollash kasalligini davolash uchun zanjabil ildizidan foydalanish mumkin. Zanjabil qolaversa bolalardagi gripp va sovuqni bartaraf etishga yordam beradi. Qaynayotgan zanjabilning bug'lanishi nafas olish uchun foydalidir. Agar bola ovqat hazm qilish tizimi kasalliklaridan azob chekayotgan bo'lsa, bu o'simlikdan tayyorlangan choy qusish, spazmlardan yordam beradi. Zanjabil shuningdek mushaklarning og'rig'ini yo'q qiladi, bolaning immunitetini mustahkamlaydi Zanjabilning qo'llanilish doirasi shu qadar kengki, uni hech ikkilanmay haqiqiy mo`jizaviy dori deb atash mumkin. Keyingi bir necha o'n yildirki uning shifobaxsh xususiyatlari zamonaviy mutaxassislar tomonidan keng o'rganilmoqda. Bugungi kunda hatto zanjabil ko'pgina tabiiy dori-darmonlar tarkibiga kiritilib, organizmni turli illatlardan himoya qilishda va bir qancha kasalliklarga qarshi kurashda tavsiya qilinmoqda

Zanjabil ekstraktlari kosmetologiya sohasida ham keng qo'llaniladi. Xususan, zanjabil ekstraktidan tayyorlangan shampunlar soch to'kilishining oldini olib, soch tolalarining mustahkam hamda yorqin bo'lishini ta'minlaydi. Zanjabil ildizi soch follikulalarini oziqlantirib, ularning o'sishini ham rag'batlantiradi.

Bu o'simlik ortiqcha vazndan xalos bo'lishda ham sezilarli natija beradi. Ovqatdan oldin iste'mol qilingan zanjabil choy ishtahani bo'g'adi va shu bilan birga yog'larni eritish xususiyatiga ham ega. Har kuni ertalab bir stakan iliq suvga bir choy qoshiq zanjabil, limon va asalni aralashtirib ichilgan damlama immunitetni ko'tarishga va ichki a'zolarning tozalanishga juda katta yordam beradi. Zanjabil choy odamni tetiklashtirib, mushaklardagi yog' qatlamlarining "erishini" tezlashtiradi, tanadagi ortiqcha suvni haydaydi.

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, zanjabil o'simligi shifobaxshligi jihatidan qadim tarixga borib taqaladi. Shu boisdan bu bebaxo o'simlikni O'zbekiston hududi xususan Surxondaryo viloyati hududida introduksiya ishlarini jadal olib borish va yurtimiz ichki bozoridagi zanjabilga bo'lgan ehtiyojni qondirish ishlarini olib borish yurtimiz da ziravor va dorivor o'simliklar ko'lami kengayishiga ham sabab bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatinibirgalikda barpo etamiz. Toshkent, "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 56 b.
2. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 47 b.
3. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 485 b.
4. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 103 b.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida" gi PF-4947-sonli Farmoni. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017 y., 6-son, 70-modda.
6. Abu Ali Ibn Sino " Tib qonunlari" saylanma 1-jild T-1983 (Tarjimonlar: A. Rasulov va b.) 200-201-b.
7. A. Abdullayev, B. X. Sattorov "Biologiyadan qisqacha izoxli lug'at" T-2016 . 134-b.
8. R. X. Ayupov va b. " Dorivor o'simliklar va ulardan foydalanish" T-2015. 135-betlar.

Internet saytlari:

www.google.com

www.dissercat.com

www.ziyonet.uz

www.referat.uz

www.edu.uz

www.natlib.uz

www.press-service.uz

www.uza.uz

9. Xayitovna, P. M., & Faxriddinovich, M. S. (2022). Types of corn grown in Uzbekistan and their peculiarities. *Texas Journal of Agriculture and Biological Sciences*, 3, 59-63.

10. Xayitovna, P. M., & Faxriddinovich, M. S. (2022). Cauliflower growing technology. *Texas Journal of Multidisciplinary Studies*, 6, 8-10.

11. Khayitovna, P. M., & Faxriddinovich, M. S. (2022). Peculiarities of growing cauliflower. *Science and innovation*, 1(D3), 144-146.

Faxriddinovich, M. S. (2023). ZIRK (BERBERIS) TURKUMI. O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 2(16), 690-694.

12. Xudaynazarovna, A. M., Raxmonovna, M. G., & Faxriddinovich, M. S. (2023). O'G 'ITLARNING TURLARI-XUSUSIYATLARI, TUPROQ STRUKTURASIGA VA O'SIMLIK HOSILIGA TA'SIRI. O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 2(18), 204-208.

13. Xayitovna, P. M., & Faxriddinovich, M. S. (2023). KARTOSHKANING TARQALISH HUDUDLARI. O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 2(18), 209-212.

14. Xayitovna, P. M., & Faxriddinovich, M. S. (2023). Exploiting Seasonal Varieties of Tomato Cultivation for Enhanced Yield and Nutritional Impact in Uzbekistan. *Indonesian Journal of Innovation Studies*, 23, 10-21070.

15. Abdullayev, M., & Mamarajabov, S. (2022). VARIETIES AND ACHIEVEMENTS OF MOSH PLANT SELECTION IN UZBEKISTAN. *Science and innovation*, 1(D6), 120-124.

16. Xolmamatovna, X. M., To'ychiyevna, D. J., Faxriddinovich, M. S., & Bobirovich, A. M. (2022). TYPES OF SOILS COMMON IN UZBEKISTAN AND THEIR CHARACTERISTICS. *American Journal Of Agriculture And Horticulture Innovations*, 2(09), 13-19.

